

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА

Кожний народ має свою історію, свої історичні святини – герб, прапор, гімн. Символіка України дає уявлення про соціальні цінності державного ладу, формує уяву про боротьбу за самовизначення українського народу. Це – історичне надбання народу, частка його етнокультури. Національним символом неподільної, унітарної та суверенної України є блакитно-жовте полотнище прапора. Однак, наш прапор не завжди мав такий вигляд. Його еволюція відображає багатомісячні процеси розвитку України як держави, а українців – як нації.

Його нинішній вигляд визначено постановою Верховної Ради України від 28 січня 1992 року “Про Державний прапор України”. В ній зазначено, що Державний прапор України “являє собою прямокутне полотнище, яке складається з двох рівних за шириною горизонтально розташованих смуг: верхньої – синього кольору, нижньої – жовтого кольору, із співвідношенням ширини прапора до його довжини 2:3”. Ст. 20 Конституції України 1996 року остаточно затверджено вигляд Державного Прапора України.

Державний прапор як символ країни є втіленням національної єдності, честі та гідності, традицій державотворення, історії та сьогодення. Під його знаменом українці йшли до проголошення самостійної України, до перемоги. В усі віки і в усіх народів державний прапор був однією з найвищих і шанованих святинь. Прапор символізував єдність земель і племен, консолідував міста і краї в державу, а духовно й історично близькі етноси – в націю. Під прапором воїни вирушали в похід, з прапором виступали на захист своєї батьківщини, прапор символізував стабільність держави й урочистість тих чи інших всенародних подій, свят, ритуалів. З проголошенням незалежної України національні символи – гімн, прапор і герб – стали на сторожі утвердження самостійності і суверенітету держави.

Гідність прапора захищається як в самій країні, так і за її межами. Зневага до прапора розглядається як посягання на честь нації та держави; публічний глуз над Державним Прапором України, а також над офіційно встановленим прапором іноземної держави є злочином. Саме тому передбачаються санкції за порушення встановленого порядку поводження з прапором.

Дослідниками історії України встановлено, що два кольори (синій і жовтий) були стяговими ще за часів Київської держави. Використання жовтого та блакитного кольорів на прапорах України-Руси простежується від прийняття християнства. У пізніші часи форми, кольори прапорів урізноманітнювалися, з'являлися додаткові зображення і написи. Синьо-жовте поєднання на українських прапорах відоме з XV ст., коли галицькі полки з такими стягами брали участь у Грюнвальдській битві 1410 року. Подібне сполучення кольорів походить від герба Галицько-Волинського князівства – золотого лева в синьому полі, який з'явився в другій половині XIII ст. Принагідно відзначити, що прапори повсюдно виготовляються, як правило, відповідно до кольорів герба тієї чи іншої землі, країни.

Значний вплив на українське прапорництво мав розвиток козаччини. Наймаючи козаків для воєнних походів, монархи дарували їм клейноди, які пізніше залишилися і використовувалися козаками. Запоріжжя мало і своє власне прапорництво. Велика корогва Запорізької Січі була червона із зображенням на лицьовому боці білого архангела Михаїла, а на зворотному – білого грецького хреста, оточеного золотими небесними світилами. Запоріжжя дало також початок українському морському прапорництву. Із занепадом Гетьманщини та приєднанням Центральної і Західної України до Росії та Австрії український прапор зник. Першу спробу створити жовто-синій прапор з двох горизонтальних смуг приблизно такої форми, як тепер, здійснила Головна Руська Рада, яка почала боротьбу за відродження української нації. У червні 1848 року на міській ратуші Львова вперше замайорів жовто-синій прапор.

На початку ХХ ст. у Галичині жовто-блакитний прапор (тобто жовта смуга вгорі, а блакитна – внизу) став прапором західноукраїнського військово-політичного з'єднання Українських січових стрільців, яке рішуче виступало за створення незалежної Української Народної Республіки. 22 березня 1918 року Центральна Рада ухвалила Закон про Державний прапор республіки, затвердивши жовто-блакитний прапор символом Української Народної Республіки. Саме таким, жовто-блакитним, був і прапор, під яким у часи УНР відбувалися масові маніфестації. Влітку 1917 року частина кораблів колишнього Російського чорноморського флоту підняла на своїх щоглах українські жовто-блакитні прапори. За гетьмана П. Скоропадського порядок кольорів змінився, і було затверджено блакитно-жовтий прапор Західноукраїнської Народної Республіки.

Невипадково акцентується увага на порядку розташування кольорів, оскільки тривалий час українські історики та геральдисти не могли зійтися на думці, як саме розташувати їх: жовтий – угорі, синій – унизу, чи навпаки. Особливо загострилася ця полеміка, в якій брали участь відомі українські історики та мистецтвознавці І. Крип'якевич, С. Томашівський, К. Широцький, в 1911 – 1913 рр., коли загострилося й питання відродження української державності, української національної єдності, а відтак і національної символіки. Зрозуміло, що найпопущніше ця боротьба розгорілася в Західній Україні, де почуття українського національного патріотизму та національної гордості завжди були яскраво вираженими. 13 листопада 1918 року сформована у Львові на хвилі національно-визвольної боротьби Українська Національна Рада проголосила державним прапором Західноукраїнської Народної Республіки національний синьо-жовтий прапор.

В 1945 – 1949 рр. в еміграції виникли непорозуміння між прихильниками блакитно-жовтого і жовто-блакитного порядку поєднання кольорів, що закінчилися постановою Української Національної Ради, яка відзначала, що до остаточного виготовлення державних емблем незалежної влади в Україні національний прапор буде блакитно-жовтий. Серед багатьох спроб плумачення символіки цих кольорів та порядку їх розташування, і в історичній науці, і в народі, утвердилася думка, що синій колір у верхній частині прапора – це колір чистого неба над Україною, а жовтий (золотавий) у нижній частині – це колір стиглої пшениці на безкраїх українських ланах.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!